

vate ljubezen, ne smete misliti, da vam bodo taki otroci tudi ljubezen vračevali. Ali je pa sploh prav, da takim otrokom ljubezen razodevamo? Ali bi ne bilo bolje, da bi jo prikrivali in le ostro pravico kazali?

Ne. Ljubezen se mora razodeti, kakoršno občuti srce in če jo otroci tudi prav ne spoznajo, vendar se učijo spoznavati in to je začetek spoznanja. Stariši smejo od otrok le toliko zahtevati, da njihove razumne ljubezni ne zlorabijo. Če so pa taki otroci, naj jim stariši pokažejo razloček med ostro pravico in razumno ljubeznijo.

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

III. „Za obdelan les, torej tudi za železniške pragove se uporabljajo kakor za žagan les cene specialnega cenovnika II. in c. kr. ravnateljstvo se prosi, da odstotne odpuste, kateri se nahajajo v izjemnem cenovniku V. in kateri so združeni z minimalnimi količinami, po refakcijskem potu v priličnem obroku odtegne.“

V utemeljitvi tega predloga se opozoruje, da so železniški pragovi že obdelan les ter imajo veliko večjo vrednost, kakor les za kurjavo ali oblikovec; ker se za železniške pragove po izjemnem cenovniku V. in posebnem cenovniku z dne 15. februarja 1884. plačuje nižja železniška vozarina, kakor za oblikovec, treba bi bilo skrbeti po predlogu III. za spremeno te nepravilne klasifikacije tem bolj, ker se kaže preveliko samozatajevanje lastnih interesov, če se prevažanju tega blaga, katerega se tudi mnogo rabi na lastni progi, dajejo prevelike prednosti. Odstotni odpusti po refakcijskem potu, kateri se dajejo po izjemnem cenovniku V. železniškim pragovom in žaganemu lesu, bi se lahko, ne da bi se škodovalo prometu, odpravili, ker bi posebni cenovnik II. za obdelan in žagan les tudi brez refakcij na velike odpošiljatelje pač zadostoval, da bi se les, kateri je za oddajo, spravil v vrednost in se odposlal. Vsled teh refakcij se pač težko živahnejši promet doseže, marveč se le zgodi, da oddajajo nekatere firme pošiljatve na svoje ime, kar ni potrebno. Če bi se tarife za oblikovec po predlogu III. vzprejele, bode to spodbujalo žage k živahnejšemu delovanju, ker bodo lažje dobivale hlodove, promet se bode navzlic refakcij množil ter c. k. ravnateljstvo si bode prihranilo denar in delo.

IV. „C. kr. ravnateljstvo se prosi, naj dela na to, da se združno s c. kr. priv. južno-železniško družbo v osrednjem listu (Central-Blatt) št. 5, z dne 13. januarja 1883. razglašene prednosti pri železniški vozarni za oblikovec na progi Trbiž-Lesce v Gorico uporabljajo za brusnice lesnih tabel tudi tedaj, če se oblikovec v to porabi, da se izdelujejo iz njega lesene užigalne žice.“

V utemeljitvi se omenja, da je c. kr. priv. južno-železniška družba združno s c. kr. ravnateljstvom razglasila za oblikovec do 4 metre dolgosti od postaj proge Trbiž-Lesce v Gorico tarifo 15 kr. za voz in kilometer + 4 gold. m. p. po poti kartiranja pod pogojem, da je to lesovje namenjeno za brusnice lesnic tabelj za papirščino, katere ležijo v dostavnem okraji na Goriškem.

Firma na Goriškem, katera ravno isti oblikovec z istih postaj v Gorico dobiva, a jih hoče rabiti za izdelovanje užigalic, je prosila c. kr. priv. južno-železniško družbo, da bi jej dovolila za enako blago in enako relacijo to tarifo tudi tedaj, če izdeluje iz njih užigalice. C. k. južno-železniška družba na to prošnjo ni odgovorila, zaradi tega so odpošiljatelji lesa, kateri oddajajo

les obema firmama, prosili c. kr. ravnateljstvo za državno-železniško poslovanje, naj bi se enaka tarifa uporabljala pri pošiljatvah lesa enake kakovosti tudi tedaj, če se za različne izdelke uporabi. To prošnjo je c. k. ravnateljstvo odbilo, češ, da se lesovina veliko ceneje dobiva kakor lesene užigalne žice.

Predlog št. I. se tako, kakor je bil stavljen, ni vzprejel, a vzprejel se je enoglasno predlog odseka za tarife, da se bode klasifikacija nemških državnih železnic ne gledé na sklepe drugih železnic vpeljala ter izvela. Po tem predlogu se bode predlagalo, da se naslednje, zdaj specialnemu cenovniku uštete vrste lesa pri avstrijsko-ogerskih železnicah uvrsté v razred C: 1. Okrogla deblovina ali drogovi (tudi surov, obsekan les) do 2.5 metra dolg. 2. Panjevi (štorovina), razklan les (polena). 3. Dračje in vejevje (fašine). 4. Krajniki, kateri pri žaganji lesa odpadejo, ne čez 6 metrov dolgi. 5. Naslednje pri jamah uporabljeno lesovje: deblovina, stebri, železniški pragovi, prečnice, krajevniške deske, krajevniški kôli, vse do 6 metrov dolgosti, kakor tudi tanke deščice do 1.5 metra dolgosti. — Predlagatelj namena je bil, doseči, da bi se surova deblovina do 6 metrov dolgosti, brez razločka, čemu se rabi, uvrstila v razred C.

Drugi in tretji predlog se je le gledé odprave refakcij vzprejel, vzprejel pa se je enoglasno naslednji predlog odseka za tarife:

„C. kr. ravnateljstvo se živo prosi, da po upodobljenih dozdanjih izkušnjah ob času ukrene, da se te refakcije kolikor možno odpravijo.“

Ker je gosp. K. Luckmann odpravo refakcij pri lesu še le tedaj nameraval, ko bi bil za menj vredne vrste lesa, posebno za les za kurjavo in oblikovec vpeljan za izjemni cenovnik I., ni bil zadovoljen, da se je glasovalo le ob enem delu njegovih predlogov ter se je držal svojega predloga zaradi splošne vpeljave izjemnega cenovnika št. I.

Vladni zastopnik se je izjavil proti vpeljavi izjemnega cenovnika št. I., ker bi za posamne relacije povišali se dozdanji podstavki.

Ker se je prej omenjeni predlog odseka za tarife vzprejel, je izjavil predsednik, da predlog gosp. K. Luckmanna odpade.

Ta pa je omenil, da je odsek za tarife priporočal vzprejeti le en del njegovih predlogov, da naj bi se še glasovalo o onem delu njegovega predloga, kateri zahteva splošno vpeljavo izjemnega cenovnika za nekatere vrste lesa. Na to je odgovoril predsednik, da gosp. K. Luckmanna predlog odpade, da mu je pa na voljo dano, pri prihodnji seji zopet staviti predlog, kar tudi namerava storiti.

Od predloga št. III. in IV. je predlagatelj odstopil.

Konečno opomni gosp. poročevalec, da bi bilo dobro, če bi udeleženi krogi v tarifnih zadevah izrazili svoje želje, da bi se moglo o njih posvetovati in bi se opravičene pritožbe odpraviti mogle.

Zbornični predsednik gosp. J. Kušar izreka gosp. poročevalcu za vztrajno zastopanje trgovskega in obrtnega stanu pri državno-železničnem svetu zahvalo.

Gosp. V. Petričič izreka željo, da bi se v odseku posvetovalo o tarifah.

Gosp. K. Luckmann meni, naj bi se taka posvetovanja vršila še le tedaj, ko bodo zbornici dotične želje znane.

Zbornični predsednik gosp. J. Kušar opomni, da bodo udeleženi krogi pač koj izrazili svoje želje, ko hitro izvedó o vsebini tega poročila.

Zbornica vzprejme poročilo člana državno-železničnega sveta g. K. Luckmanna z zadovoljstvom v znanje, ter se popolnem strinja z zahvalo, izrečeno po zborničnem predsedniku.

IV. Gospod zbornični tajnik poroča o prošnjah firm Avg. Tschinkelnovih sinov in K. Molineja; v teh prošnjah se prosi za znižanje dozdanjih vozarinskih postavkov. Gosp. poročevalec čita prošnje, nanašaje se na gosp. K. Luckmanna poročilo o posvetovanjih državno-železničnega sveta, v katerem poročilu se omenja vozarina teh firm ter predlaga v imenu odseka:

Zbornica naj blagovoli obe prošnji najtopleje priporočati c. kr. ravnateljstvu za državno-železnično poslovanje na Dunaji.

Predlog se enoglasno vzprejme.

V. Gosp. V. Petričič poroča o vprašanji, naj bi se li ne izdala naredba, s katero bi se v zmislu zakona z dne 23. junija 1881., drž. zak. šte. 62, prepovedalo onim trgovcem, kateri imajo pravico samo tržiti z žganimi opojnimi tekočinami, imeti v zalogi v svojih prodajalnicah žgane opojne pijače v nezamašenih sodcih in nezapečatenih steklenicah.

Dunajska žganjarska zadruga je c. k. finančno ministerstvo med drugim tudi prosila, naj bi se nadziralcem zaukazalo, da smatrajo kot prikrajšanje posebne pristojbine, katera se mora plačevati za točenje, uže tedaj, če se dobijo v prodajalnicah trgovcev na podrobno, prodajalcev mešanega blaga, branjevcev itd. odprte posode z žganimi opojnimi pijačami.

Češ, če smejo trgovci, kateri imajo pravico samo tržiti z žganimi opojnimi pijačami, se s tem gotovo pospešuje neopravičeno točenje na drobno; nastane toraj še vprašanje, bi li ne bilo umestno, da udeleženi ministerstvu izdasta naredbo, s katero bi se vsem trgovcem, kateri imajo pravico samo tržiti z žganimi pijačami, prepovedalo pod ostro kaznijo, da ne smejo v svojih, občinstvu pristopnih prodajalnicah imeti v zalogi žganih opojnih pijač v nezamašenih sodcih, to je, tako zamašenih, kakor je v trgovanji navadno, in ne v nezapečatenih steklenicah. Dalje, da nastaje tudi vprašanje, bi se li ta prepoved ne raztegnila tudi na ona prostorišča, katera so s prodajalnico v neposredni zvezi.

C. k. deželna vlada obrača se do zbornice, naj izrazi svoje mnenje o gornjem vprašanji. — V tem slučaju izdal bi se ukaz, kateri bi omejeval trgovino z žganimi opojnimi pijačami, kar pa po mnenji odsekovem nikakor ni priporočljivo, kajti zakon z dne 23. junija 1881., drž. zak. št. 62, pač ne potrebuje poostitve. Po omenjenega zakona §. 2. je točenje in podrobno prodajanje žganih opojnih pijač, kakor tudi trgovanje z istimi, kedar se trgovina ta vrši v zaprtih posodah, držečih samo po en liter ali po menj podvrženo posebni davščini. Po §§. 3. in 4. je dosega dopustila navezana na pogoje; po §§. 8. in 17. so pa za prestopke postavljene občutljive kazni. Po mnenji odsekovem skrbi zakon zadosti, da se trgovci odvrtačajo od nezakonite uporabe obrtnih pravic, in to tem bolj, ker bi bil tak prestopak zakona, če bi z vso natančnostjo v to poklicane osebe čuvale, le zeló redek.

Nikakor se odsek ne more soglašati s tem, da bi se onim trgovcem, kateri imajo pravico, samo tržiti z žganimi opojnimi pijačami, nalagale še druge neprilike s tem, da se jim prepové, imeti v zalogi žgane opojne pijače v nezamašenih sodcih ali nezapečatenih steklenicah v svojih prodajalnicah, ali še celó v prostoriščih, z onimi v neposredni zvezi. S tako naredbo bi se le oviral promet in bi se nikakor še ne doseglo, da bi se vendar ne prestopal ukaz. Odsek torej stavi predlog:

Slavna zbornica naj se izreče proti izdavi daljne naredbe, katera bi omejevala trgovino z žganimi opojnimi pijačami.

Ta predlog se je enoglasno vzprejel.

(Dalje prihodnič.)

Politične stvari.

Govor dr. Bilinskega

o šestem oddelku obrtnijske postave v državnem zboru 16. maja.

(Dalje.)

To oporekanje, kakor tudi ono prvo se ne boste prijeli, ker bi proti prepovedi ponočnega dela popolnem nemerodajni ostali, kajti ako bi se hoteli po njih ravnati, nam s postavo ni prav nič družega potreba storiti, kakor vse ohraniti in obdržati, kar imamo sedaj, ne gledé na to, ali je dobro ali slabo; to bi bilo pa vendar-le preveč konservativno. Kaj nam je toraj storiti? Pomisliti nam je pred vsem, da, ako prepovemo ponočno delo v absolutnem smislu, mora po eni strani mnogo odrastkov dela kar popolnem prenehati, po drugi strani bi pa nastal občutljiv primanjkljaj zaslužka za ženske. In tukaj treba nam je posebno paziti na dve skupini podjetij. Pred vsem ona podjetja, ki so v vednem teku, na katere bi se morali vedno ozirati, ker so ravno tehnično tako vravnana, da morajo ljudje noč in dan delati. To na pr. se godi pri izdelavi živeža, ki je tako vravnana, da vedno teče; ondi dela noč in dan 65.469 moških poleg 40.966 ženskih, posebno pri izdelavi sladkorja ima posla 37.705 moških in 15.443 ženskih noč in dan. Ravno taka je pri izdelavi papirja, kjer tudi vedno dela 8386 moških in 6843 ženskih.

Razven tega pa tudi prav dobro sprevidimo, da se lahko pripeté slučajji, da postane iz ozira na obrtni položaj ponočno delo potrebno, če tudi delo sploh ne teče noč in dan. Enketa je omenila posebno mikanje, kot odrastek obrtnije, ki odločno zahteva ponočnega dela. Na to, gospôda moja, treba se nam je tudi ozirati; podjetnik mora pa potrebo dokazati. Temu so se pa nekateri uže kar naprej vpirali, ne da bi bili pomislili, da se mora na pr. v Švici vsaka obrt, pri kateri delo vedno teče, vsaka obrt s ponočnim delom naznaniti gosposki in prositi za privoljenje; pri vsem tem se pa ne zgodi nobena nesreča in podjetnikom se tudi ne godi slabo. Iz tega stališča vravnal je odbor ponočno delo za ženske.

Sedaj pak se podam k pristavnim določbam za odrastle. Tu imamo pa tisti nesrečni normalni delavnik, o katerem je bilo uže toliko govorjenja.

§. 96 a) ima določilo, da se v 24 urah ne sme več delati, kakor le 11 ur, da ima pa vlada pravico posamičnim podjetnim kategorijam, jaz povdarjam besedo „kategorijam“, od leta do leta za celo leto po eno uro več, toraj po 12 ur dovoliti.

Vprašanje je uže po svojem načelu tako imenitno, da mi bo visoka zbornica dovolila, da se ga lotim od dveh strani. Prvič, ali je normalni delavnik, ali pa — o strašna je beseda, — maksimalni delavnik potreben ali ne? Drugič pa, če je potreben, ali se je prav določil z 11 ali pa z 12 urami ali ne?

Gledé potrebe maksimalnega delavnika sklicujejo se na dva interesa. Prvi pravijo, da bo škodoval delavcu, drugi pa pravijo, da bo na škodo podjetniku. Mi bomo pa stvar posebej obravnavali. Gledé delavca trdijo, da ni dovoljeno odraslemu človeku prosto voljo omejevati, da je to tistemu nasproti, za kar se je francoska revolucija o splošnih državljanskih pravicah izrekla. Jaz se sklicujem na gosp. poslanca koroške trgovinske zbornice, ki je v svoji odborniškim delavcem ne ravno preprijazni knjigi trdil, da o prostosti tukaj še govoriti ni!

Delavec ravno mora ali toliko časa delati, kakor dolgo se v tovarni dela, ali pa mora proč. On ne more pogojev staviti, jaz bodem delal 9, 10 ur, kar je na pr.